

N:o 16.

Ank. till Riksd. kansli den 14 april 1899, kl. 3 e. m.

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4 med anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t beträffande befrielse för fattigvårdsstyrelse i gränskommun från befattningen med fortskaffande af från grannlanden hitförpassade nödstälde svenske undersåtar.

Uti en till utskottets behandling hänvisad motion n:o 29 har herr *J. M. Johansson* i Mellbyn hemställt, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke åtgärder kunna vidtagas i syfte att befria fattigvårdsstyrelse inom gränskommun från befattningen med fortskaffande af från granuländer hitförpassade nödstälde svenske medborgare, hvilka af myndighet utom riket aflemnas å svensk gränsort, der de icke hafva sina hemvist»; i hvilken motion fem andra af kammarens ledamöter instämt.

Till stöd för denna framställning har motionären anført följande:

»Till följd af sitt läge vid riksgränsen är Dals-Eds kommun i Elfsborgs län mycket betungad för vård åt nödstälde svenske undersåtar, som af norska myndigheter på grund af kongl. förordningen den 15 februari 1855 dit blifva förpassade. Då norska myndigheter sända nödstälde svenske medborgare till polismyndigheten i Dals-Ed, måste fattigvårdsstyrelsen derstädes ofördröjligen mottaga och inackordera dem i närmaste bygd, och det säger sig sjelft, att ingen gerna vill mottaga och vårda sådana

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 15 Häft. (N:o 16). 1

okända, ofta kropps- och sinnessjuka personer för mindre än 1 eller 1 1/2 krona pr dag.

Sedermera får Dals-Eds fattigvårdsstyrelse, för dem som icke äro berättigade till obligatorisk fattigvård, söka ersättning af statsmedel, och för de öfriga sökes godtgörelse af den kommun, hvarest den behöfvande har hemortsrätt.

Vid tvist om ersättningsbeloppet hafva vederbörande myndigheter ofta tillerkänt Dals-Eds kommun endast 40 à 50 öre pr dag för nödställdas vård. Härtill komma ränteförluster, enär ersättning af staten, enligt 32 § 1 mom. fattigvårdsförordningen, ej kan erhållas förr än påföljande året, och vid tvist med fattiges hemortskommuner har liquid ej kunnat erhållas på flera år, men Dals-Eds kommun har genast måst betala för inackorderingarna m. m.

Utom dessa direkta förluster — beräknade till omkring 400 kronor årligen — får Dals-Eds fattigvårdsstyrelse vidkännas besvär med ansökningar och korrespondens med många fattigvårdsstyrelser, angående hemortsrätt och ersättning.

Af dessa anledningar har kommunalstämman i Dals-Ed till undertecknad framställt kommunens önskan om motion till Riksdagen i syfte att vinna rättelse i anförda missförhållande.

Det ligger i sakens natur, att såväl Dals-Eds som öfriga gränskommuner med fullgoda skäl anse sig berättigade att åtnjuta befrielse från denna extra fattigvårdsbörda.

För detta önskemåls vinnande borde utvägar sökas, antingen genom att förskottsvis ställa erforderliga medel till vederbörande Konungens befallningshafvande, för att vid behof genast tillsändas gränsortens polismyndighet, hvilken skulle för dessa medel skaffa inackordering, sjukvård, resebiljett och underhåll under resan till hemorten åt nödstälde svenske undersåter, som från utrikes ort blifvit hit förpassade, eller ock kunde möjligen annat lämpligt tillvägagångssätt finnas, så att gränskommuner befrias från nämnda på dem orättvist lagda extra fattigvårdsbestyr.»

Enligt Kongl. förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 stadgas

i § 1: att om minderårig eller den som i följd af ålderdom, kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen att genom arbete förvärfva hvad till lifvets uppehälle oundgängligen erfordras, befinnas sakna egna medel samt underhåll och vård af annan, då skall nödortftig fattigvård honom lemnas;

i § 2: att för beviljande af fattigvård i andra fall än dem, hvilka i 1 § omförmålas, fattigvårdssamhälle eger bestämma de grunder, som böra af samhällets fattigvårdsstyrelse iakttagas, ankommande på fattigvårdsstyrelsen att, om sådant bestämmande ej skett, meddela fattigvård i den mån styrelsen pröfvar nödigt;

i § 11: att fattigvårdsbehöfvande har att anmäla sig hos ordföranden i fattigvårdsstyrelsen i det fattigvårdssamhälle, inom hvilket han vistas; hos kyrkoherden eller annan ledamot i samma styrelse, hos tillsyningsman eller hos annan dertill utsedd person eller hos fattigvårdsföreståndare; kunnande anmälan om behof af fattigvård äfven göras hos polismyndighet eller dess underlydande betjente, som der omständigheterna synas påkalla åtgärd af fattigvårdsstyrelsen, densamma derom underrättar;

samt i § 29 mom. 1 och § 30 mom. 1: att fattigvårdssamhälle, som på grund af 1 § lemnar fattigvård åt någon, hvilken inom annat samhälle har hemortsrätt, är berättigadt att derför, äfvensom för begravningskostnad, om sådan erfordrats, erhålla ersättning af det senare samhället, hvilket genom sin fattigvårdsstyrelse eger begära hans hemsändande eller derom sjelf besörja.

Sedan 1871 års lagtima Riksdag på derom af Kongl. Maj:t gjord framställning beslutat att af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslag »för fattigvården i allmänhet» finge, förutom hvad enligt allmänna fattigvårdsförordningen utginge såsom ersättning eller understöd af staten, tillika i mån af behof utbetalas godtgörelse för understöd, som antingen af Konungens befallningshafvande eller, der detta icke lämpligen kunde ske, af vederbörande fattigvårdsstyrelse lemnades till beredande af nödtorftigt uppehälle under högst fjorton dagars tid åt arbetsföre, men nödstälde svenske medborgare, hvilka af myndighet utom riket aflemnades å svensk gränssort, hvarest de icke hade sina hemvist, så utfärdade Kongl. Maj:t den 9 juni 1871 kungörelse, hvarigenom fattigvårdsstyrelse å svensk gränssort, hvarest Konungens befallningshafvande icke hade sitt säte, förklarades berättigad att för de af sådan styrelse lemnade understöd af här ofvan angifna beskaffenhet undfå godtgörelse af staten, skolande ansökningarna härom ingifvas till Konungens befallningshafvande för hvarje år inom januari månads utgång det påföljande året, hvarefter Konungens befallningshafvande granskar handlingarna samt insänder dessa jemte eget utlåtande till Kongl. Maj:t före den 15 nästföljande mars.

Dessa stadganden föranleda således till olika förfaringssätt, då den hemsände är berättigad till fattigvård efter 1 § i fattigvårdsförordningen och

då han såsom arbetsför icke eger påkalla tillämpning af detta lagrum. Den, som är föremål för obligatorisk fattigvård, skall af myndighet, som å gränsorten emottagit honom, öfverlemnas till dervarande fattigvårdsstyrelse, som det åligger att om den nödstälde taga vård med rättighet att sedermera söka ersättning af det fattigvårdssamhälle, der denne är hemortsberättigad. Den åter, som icke är berättigad till obligatorisk fattigvård, kan, i händelse han aflemnas å ort, der Konungens befallningshafvande har sitt säte, af nämnda myndighet med hjälp af statsmedel sändas direkt till sin hemort och, om aflemnandet sker å ort, der Konungens befallningshafvande icke har sitt säte, kan han af underordnad polismyndighet, som mottager honom, hänvisas till dervarande fattigvårdsstyrelse, hvilken eger, då den så pröfvar nödigt, att lemna understöd samt sedermera därför söka godtgörelse af statsmedel; och att understöd under dylika förhållanden är nödigt torde väl vara regel.

Efter denna redogörelse för de uti ifrågavarande afseenden gällande stadganden får utskottet erinra derom, att vid 1893 års Riksdag förelegat förslag (motionerna nr 116 och 209) af hufvudsakligen enahanda syftemål som den nu förevarande motionen och att, sedan kammarens fjerde tillfälliga utskott, till hvilket förslaget hänvisats för förberedande behandling, och från hvars dervid afgifna betänkande en del af ofvanstående uppgifter blifvit hemtade, yttrat bland annat, att en utsträckning af den utaf motionären önskade reform till dem, som egde att komma i åtnjutande af obligatorisk fattigvård, skulle förutsätta ändring i vissa delar af den allmänna fattigvårdsförordningen, men att en sådan fråga lämpligen torde böra beredas i annan ordning, så hemstälde utskottet om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående åtgärder i syfte att i möjligaste mån befria fattigvårdsstyrelse inom gränskommun, der Konungens befallningshafvande icke hade sitt säte, från befattningen med fortskaffande af från grannländer hitförpassade arbetsföre, men nödstälde svenske medborgare, hvilka af myndighet utom riket aflemnades å svensk gränsort, der de icke hade sina hemvist.

Denna utskottets hemställan godkändes af Andra Kammaren, men Första Kammaren biträdde ej Andra Kammarens berörda beslut.

För att kunna bedöma, i hvad mån motionärens framställning eger en mera allmän betydelse, har utskottet från kongl. ecklesiastikdepartementet erhållit här efteråt intagna tablå, utvisande de kostnadsbelopp, som, under den tid tablån omfattar, förskjutits af de angifna fattigvårdssamhällena, och inhemtas häraf, att vissa gränskommuner i följd af nuvarande anordning för mottagande och fortskaffande af från grannlanden hemsända, arbetsföra,

men nödställda svenskar äro alltför mycket betungade, dels derutinnan, att de måste för statens räkning förskjuta ganska betydande belopp samt under lång tid vänta på återbetalning af förskotten, och dels derutinnan, att bestyret med de hemsände tager dessa kommuners fattigvårdsstyrelser tid och arbete i anspråk mer än skäligt är.

Då Konungens befallningshafvande har sitt säte å gränsort, der hemsände nödstälde aflemnas, undgår i allmänhet, såsom ofvan är nämnt, fattigvårdsstyrelsen derstädes att med dem taga befattning, i det Konungens befallningshafvande kan med till buds stående medel ombesörja direkt hemsändande, och det synes utskottet, som borde å annan gränsort dylik åtgärd kunna vidtagas af dervarande underordnad polisman, derest blott för ändamålet nödiga medel ställes till hans förfogande. Då den hemsände enligt författningarna skall i första hand mottagas af bemälde tjänsteman, kommer det antagligen icke att vålla honom synnerligen mycket större olägenhet att besörja om den nödstäldes sändande till hemorten, än att föranstalta om hans öfverlemnande till fattigvårdsstyrelsen, och vid sådant förhållande skulle jemväl sistnämnda gränsort, liksom nu sker der Konungens befallningshafvande har sitt säte, varda åtminstone i de flesta fall befriad från ett åliggande, som ovedersägligen medför ej ringa besvär.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa:

att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke åtgärder kunna vidtagas i syfte att i möjligaste mån befria fattigvårdsstyrelse inom gränskommun, der Konungens befallningshafvande icke har sitt säte, från befattningen med fortskaffande af från grannländer hitförpassade arbetsföre, men nödstälde svenske medborgare, hvilka af myndighet utom riket aflemnas å svensk gränsort, der de icke hafva sina hemvist.

Stockholm den 14 april 1899.

På utskottets vägnar:

E. A. ZOTTERMAN.

Bilaga.

Understöd, som på grund af kongl. kungörelsen den 9 juni 1871 lemnats till fattigvårdsstyrelser å svenska gränsorter af anslaget till fattigvården i allmänhet.

	Eda	Dals-Ed	Ödsköld	Helsingborg	Ystad	Strömstad	Landskrona	Arvika socken
1896	447	65 411 15	—	1,100 ¹⁾	— 17 85 297	—	183	— 238 ²⁾
1895	900 ³⁾	— 395 70	—	1,000 ⁴⁾	— 52 60 296	17 182 50	318	— 80 ⁵⁾
1894	598	15 349 35	—	1,400 ⁶⁾	— 15 20 283	25 182 50	450 ⁷⁾	—
1893	631	— 352 15	—	1,300 ⁸⁾	— 1 50 500 ⁹⁾	—	182 50	900 ¹⁰⁾
1892	728	55 427 20	—	1,150 ¹¹⁾	— 29 05 438	25 183	—	350 ¹²⁾

1)	begärt	1,290:	40
2)	»	238:	14
3)	»	1,032:	36
4)	»	1,070:	—
5)	»	348:	80
6)	»	1,537:	83
7)	»	488:	49
8)	»	1,687:	75
9)	»	508:	25
10)	»	1,009:	60
11)	»	1,177:	07
12)	»	394:	85

Arvika köping:

1894: begärt 512: 76; fått 312: 36

1896: » 604: 48; » 182: —